

Noty o autorach

Magdalena Barbaruk – kulturoznawczyni, doktor nauk humanistycznych, autorka rozprawy doktorskiej *Aksjotyczne przestrzenie donkichotyżmu. Postać Don Kichota we współczesnych naukach humanistycznych* (Uniwersytet Wrocławski, 2011). Od października 2012 realizuje w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego dwuletni staż podoktorski Narodowego Centrum Nauki, a w jego ramach projekt badawczy pt. *Mancza jako ziemia literatury. Kulturowy status tras literackich* (opiekun naukowy: dr hab. Dariusz Czaja).

Zbigniew Benedyktowicz – antropolog kultury. Wykładowca w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, pracuje w Instytucie Sztuki PAN w Warszawie, kierował Zakładem Antropologii Kultury, Filmu i Sztuki Audiowizualnej. Redaktor naczelny kwartalnika „Konteksty”, członek redakcji „Kwartalnika Filmowego”. Zajmuje się problematyką wyobraźni symbolicznej i antropologią kultury współczesnej. Autor licznych artykułów na ten temat, współautor i redaktor naukowy książek: *Film i kontekst* (1988), *Sztuka na wysokości oczu. Film i antropologia* (1991), *Zbigniew Rybczyński – podróżnik do krainy niemożliwości* (1993). Autor książek z zakresu antropologii kultury: *Dom w tradycji ludowej* [z Danutą Benedyktowicz] (1992), *Portrety „Obcego”. Od stereotypu do symbolu* (2000), *Dom – droga istnienia. Dom w tradycji ludowej*, [w:] 7. Triennale Sztuki Sacrum *Dom – droga istnienia*. Miejska Galeria Sztuki w Częstochowie, Częstochowa 2009, *The Home – the Way of Being. Home in Folk Tradition* [z Danutą Benedyktowicz], Częstochowa 2009.

Justyna Chmielewska – antropolożka, turkolożka, redaktorka, rowerzystka. Autorka książki *Święta krew, święty czas, święci ludzie* (2009). Pisuje do „Nowych Książek” i „Kontekstów” oraz portali (op.cit.), *Dziennik Opinii* i *Lektury Reportera*.

Dariusz Czaja – redaktor „Kontekstów”, antropolog kultury, eseista. Dr hab., wykładowca UJ. Jest autorem kilku książek, m.in.: *Sygnatura i fragment. Narra-*

cje antropologiczne (2004), *Anatomia duszy. Figury wyobraźni i gry językowe* (2006), *Lekcje ciemności* (2009) i *Gdzieś dalej, gdzie indziej* (2010, nominacja do nagrody „Nike”). Redaktor i pomysłodawca tomu zbiorowego *Inne przestrzenie, inne miejsca. Mapy i terytoria* (w druku). Stale publikuje w „Kontekstach”, „Kwartalniku Filmowym”, „Kronosie”, „Dwutygodniku”.

Krystian Darmach – absolwent Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Łódzkiego. W 2012 roku obronił na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego pracę doktorską pt. *Lizbońska Pastelaria. Antropolog jako uczestniczący obserwator obcej kultury. Studium metodologiczne*.

Barbara Fatyga – dr hab., prof. UW, studiowała we Wrocławiu w latach 70. XX wieku, zajmuje się socjologią młodzieży i antropologią kultury.

Janina Fatyga – prof. dr hab. nauk rolniczych (1929-2010), studiowała we Wrocławiu w latach 50. XX wieku, zajmowała się gospodarką górską w Sudetach.

Piotr Jakub Fereński – historyk idei i kulturoznawca, adiunkt w Instytucie Kulturoznawstwa UW, autor trzech książek, między innymi pracy *O pochodzeniu idei relatywizmu w amerykańskiej antropologii kulturowej* oraz licznych publikacji na temat filozofii nauki i języka oraz sztuki. Redaguje internetowe czasopismo „k-h-g”, dotyczące problematyki kultury i globalizacji, współpracuje z pismem artystycznym „Format”. Obecnie zajmuje się związkami fotografii i pamięci.

Jan Gondowicz – krytyk, tłumacz i eseista. Stały współpracownik „Kontekstów”. Uformowany w kręgu inspiracji surrealistycznych, zwraca się ku postaciom, dziełom i faktom pośrednim, ekscentrycznym i pozakategorialnym. Autor zbiorów szkiców i esejów *Pan tu nie stał* (2011) i *Paradoks o autorze* (2011). Jest też autorem bestiarusza *Zoologia fantastyczna uzupełniona* (1995, 2007), antologii tekstów surrealistycznych *Przekleństwa wyobraźni* (2010) oraz krótkiej monografii Schulz (2006). Jako tłumacz przyswoił polszczyźnie m.in. teksty Daniila Charmsa, Josifa Brodskiego, Karelę Čapka, Gustave’a Flauberta, Alfreda Jarry’ego, Raymonda Queneau i Georges’a Pereca.

Aleksander Jackowski – etnograf i historyk sztuki. Zajmuje się sztuką ludową. Przez 46 lat (1952-98) był redaktorem naczelnym kwartalnika „Konteksty. Polska Sztuka Ludowa”. Do 1984 roku kierował Pracownią Sztuki Nieprofesjonalnej w Instytucie Sztuki PAN. Autor wielu prac o sztuce ludowej, współczesnej, *art brut*, naiwnej. Pracował w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej. Członek Komitetu Nauk Etnologicznych PAN.

Aleksandra Janus – doktorantka w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UJ, absolwentka kolegium MISH UJ. Obecnie realizuje indywidualny program badawczy poświęcony problematyce historii i pamięci w polskich muzeach historycznych, w ramach grantu finansowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Beata Kopacka – absolwentka Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UJ.

Maciej Krupa – etnolog (studia na UJ), studia doktoranckie (Instytut Historii KUL), przewodnik górski, publicysta, tłumacz. Współautor wystawy *Zakopiańczycy. W poszukiwaniu tożsamości* i książki pod tym samym tytułem. Ponadto autor kilku książek i wielu tekstów na tematy różne. Publikuje m.in. w „Kontekstach” (rzadko) i kwartalniku Tatrzańskiego Parku Narodowego „Tatry” (regularnie). Pracował jako dziennikarz w BBC World Service w Londynie. Mieszka w Zakopanem.

Walentyna Krupowies – historyk i teoretyk literatury. Doktoryzowała się w Instytucie Literatury Polskiej UW. Obecnie jest pracownikiem naukowym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Zajmuje się literaturą kresową, zjawiskami pogranicza kulturowego. Publikowała m.in. w „Przeglądzie Humanistycznym” i pracach zbiorowych.

Michalina Lubaszewska – doktorantka UJ, absolwentka antropologii kulturowej i romanistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Przygotowuje rozprawę doktorską dotyczącą antropologii rzeczy w przestrzeni teatralnej.

Ludwika Malarska – filozof ze specjalizacją komunikacja społeczna, studiowała we Wrocławiu w pierwszej dekadzie XXI wieku, pracuje w Fundacji Obserwatorium Żywej Kultury – Sieć Badawcza jako specjalistka od baz danych.

Piotr Mazik – historyk sztuki, narciarz wysokogórski, przewodnik tatrzański.

Marta Miskowiec – antropolog kultury, pracuje w Muzeum Historii Fotografii w Krakowie. Zajmuje się fotografią społeczną, dokumentalną, amatorską. Prowadzi projekty dotyczące digitalizacji i udostępniania zbiorów MHF. Autorka i kuratorka wystaw (m.in. *Autochromy Tadeusza Rżęsy*. „100-lecie barwnej fotografii”, „dokument istnienia”, „Meduza”). Autorka m.in. książki *Galicja. Opowiadać dalej?* i artykułów w „Kontekstach” i „Tygodniku Powszechnym”.

Paweł Próchniak – prof. dr hab., historyk literatury, krytyk literacki; przewodniczący komisji wydawniczej KNoL PAN. W kręgu jego zainteresowań pozostaje

twórczość pisarzy polskiego modernizmu (od przedpola Młodej Polski po współczesność), poezja XX wieku, literatura najnowsza oraz sztuka interpretacji. Autor monografii: *Sen nożownika. O twórczości Ludwika Stanisława Licińskiego* (Lublin 2001), *Pęknięty płomień. O pisarstwie Tadeusza Micińskiego* (Lublin 2006), *Modernizm: ciemny nurt. Studia z dziejów poezji* (Kraków 2011) oraz książek o literaturze ostatnich dziesięcioleci: *Wiersze na wietrze (szkice, notatki)* (Kraków 2008), *Zamiar ze słów (szkice, notatki)* (Kraków 2011).

Czesław Robotycki – etnograf, antropolog kultury. Profesor, dyrektor Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UJ. Autor książek: *Tradycja i obyczaj w środowisku wiejskim*, *Environment and Pollution* (razem z M. Ekstromer), *Etnografia wobec kultury współczesnej*, *Nie wszystko jest oczywiste* oraz 140 artykułów. Redaktor wydawnictw UJ: *Prace Etnograficzne*, serii „Anthropos”, przewodniczący Rady Programowej serii „Cultura”. Zajmuje się analizą różnych form kultury współczesnej Polski i Europy Środkowej (świadomość narodowa i etniczna, twórczość amatorska i inne formy ekspresji kulturowej, etos, obyczajowość itp.).

Piotr Seweryn Rosół – literaturoznawca, romanista, do niedawna doktorant w Zakładzie Literatury XX wieku ILP UW oraz École doctorale III L'Université Paris IV Sorbonne. Stypendysta Île-de-France, rządu francuskiego, Socrates – Erasmus, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, uniwersytetów w Moguncji, Bonn, Saarbrücken i Freie Universität Berlin. Przygotował rozprawę doktorską poświęconą związkom literatury z patologią. Publikował m.in. w „Literacjach”, „Tekstach Drugich”, tomach zbiorowych: *Witold Gombrowicz: une gueule de classique?* (Paryż 2007); *Obserwacja uczestnicząca w badaniach historycznych* (Zabrze 2008); *Tekst (w) sieci. Literatura. Społeczeństwo. Komunikacja* (Warszawa 2009). Współtworzy program kawiarni / księgarni MiTo w Warszawie.

Roma Sendyka – adiunkt w Katedrze Antropologii Literatury i Badań Kulturowych WP UJ, zajmuje się teoriami badań literackich i kulturowych, w tym zwłaszcza badaniami nad kulturą wizualną. Stypendystka Fundacji Kościuszkowskiej, Erste Stiftung, European Holocaust Research Infrastructure, wykładała na University of Chicago (2011). Autorka książki *Nowoczesny esej. Studium historycznej świadomości gatunku*.

Magdalena Stopa – historyczka sztuki i dziennikarka. Jest autorką książek o Warszawie i jej mieszkańcach: *Rzemieślnicy warszawscy* (zdjęcia Jan Brykczyński), *Kapliczki warszawskie* (zdjęcia Anna Beata Bohdziewicz) – dyplom Towarzystwa Miłośników Historii za najlepsze warsawiana 2009/2010, *Ostańce. Kamienice warszawskie i ich mieszkańcy* – trzypięciotomowa publikacja ze

zdjęciami Jana Brykczyńskiego (Nagroda Literacka m.st. Warszawy 2011 w kategorii edycja warszawska, oraz dyplom Towarzystwa Miłośników Historii za najlepsze warsawiana 2010/2011).

Tomasz Szerszeń – antropolog kultury, fotograf. Adiunkt w IS PAN, członek redakcji kwartalników „Konteksty” i „Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej”. Nakładem wydawnictwa słowo / obraz terytoria ukazała się jego książka *Podróżnicy bez mapy i paszportu. Michel Leiris i „Documents”*. Autor tekstów w książkach i pismach, uczestnik wystaw i projektów artystycznych. Fundacja Archeologia Fotografii prezentowała dwie jego wystawy: *Ty. Ja. Rzeczy* (2012) i *Warszawa / Żywooty / Ruiny* (2012 – z Krzysztofem Pijarskim). Stypendysta m.in. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2007, 2013), Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej (2010), Rządu Francuskiego (2006, 2008, 2012).

Monika Sznajderman – antropolog kultury, wydawca. Dawniej związana z Instytutem Sztuki PAN (gdzie obroniła doktorat), od wielu lat prowadzi (wraz z Andrzejem Stasiukiem) Wydawnictwo Czarne. Jest autorką następujących książek: *Zaraza. Mitologia dżumy, cholery i AIDS* (1994), *Współczesna Biblia Pauperum. Szkice o wideo i kulturze popularnej* (1998), *Błazen. Ma-*

ski i metafory (2000), *Znikająca Europa* (2006, red. z Kathariną Raabe).

Wiesław (Kuba) Szpilka – etnolog (studia na UJ), studia doktoranckie w Instytucie Sztuki PAN, pisze pracę doktorską poświęconą etnologicznej interpretacji kultury masowej. Miłośnik gór, taternik, alpinista. Autor licznych artykułów, publikuje w „Kontekstach”, kwartalniku „Tatry” (magazynie Tatrzańskiego Parku Narodowego), jego teksty ukazały się w licznych pracach zbiorowych, m.in.: *Mitologie popularne* (pod red. Dariusza Czai, 1994). Autor książki *Bóg się rodzi* (z M. Krupą i J. Mikołajewskim, z ilustracjami Józefa Wilkonia, 2007). Mieszka w Kościelisku.

Szymon Uliasz – kulturoznawca, scenarzysta i reżyser filmów niezależnych. Z Dariuszem Czają zrealizował dokument *Pogłosy, powidoki* (2011), z Magdaleną Gubałą eksperymentalną fabułę *Ścinki* (Nagroda im. A. Munka za najlepszy debiut reżyserski 2012).

Magdalena Zych – etnografka, absolwentka UJ. W Muzeum Etnograficznym w Krakowie koordynuje projekty badawcze, w tym *Dzielo-działka* i *Wesela 21*. Doktorantka w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UJ, zajmuje się współczesnymi kolekcjami etnograficznymi.

Fot. Kinga Łozińska

Summaries

Paweł Próchniak *Lublin: a Contribution to the Topology of a Palimpsest*

This sketch is an attempt at a description and semiotic interpretation of a structure created by mutually permeating texts in the spirit of a palimpsest, with a keystone in the form of the Seer from Lublin and the town of Lublin as such. The overlapping texts include, i.a. Chassidic stories about the Seer, the “Chassidic chronicle” *Gog and Magog* by Martin Buber, the essay *Oko cadyka* by Władysław Panas, poetic identifications by Józef Czechowicz, the topography of the non-existent Jewish district in Lublin, figures of absence in the town’s substance, curious manifestations of non-existence, traces of the touch of radical evil. The texts constitute a story that emerges in an empty space in the wake of another space (replacing silent emptiness), filling it with the real presence of “writing” and ensuing reading (a form of reading the world and a lesson of existence). The semiotic potential of this tale – focused especially in *Oko cadyka* – is the prime object and canvas of reflections about Lublin, presented in the sketch as a semiotic continuum spanning from a concrete place in the topography of the town to domains indicated by the mystic intuitions of the Seer.

Zbigniew Benedyktowicz *Aleja Róż and its Environs*

Jan Gondowicz *The Locative Case*

The sphere of memory encompasses several streets in Mokotów, a peripheral district of Warsaw. The range of reminiscences dating back to 1954 stretches from the author’s house and embraces the slow transformations of the district’s villa character due to its gentrification. This is what happens when someone’s domesticated space turns into a commodity.

Piotr Jakub Fereński *Breslau Central. Train Station Scenes*

The author postulates the need for pursuing within the humanities something that Gaston Bachelard described as “topoanalysis”, deliberating on the imagery and ways of experiencing transit space. He delved into this

problem within the context of recurring theses about non-enrootment, the deprivation of identity, and the uniformisation of places (or *non-places*) in the era of modernity. Take the example of the Wrocław train station, its distant past and contemporary history.

Walentyna Krupowies *Two Opinions about Wilno. the Town of Miłosz and Venclova*

The axis of the article is an interpretation of a conversation about Wilno (Vilnius) conducted by Czesław Miłosz and Tomas Venclova, subsequently published in “Kultura” in 1979. Two aspects of this dialogue are particularly interesting and clearly outline the co-dependence of subject and space. There occurs an autobiographisation of Wilno: the participants perceived the town *via* their lives marked by twentieth-century history. The subject becomes localised: the space of the town co-shaped his identity. Wilno is seen as endowed with a great conflict-prone potential. The way of speaking about Wilno proposed by both poets turns it into an agora, i.e. a place suitable for an exchange of thoughts, views and ideas.

Beata Kopacka *The Zoological Garden. Topics and Significance*

An article about the zoological garden as a cultural fact (historically moulded and with characteristic semiotic features) – an element of urban space reproducing mythical motifs and contents.

Magdalena Zych *Allotments, the Edges of the Landscape*

The edges of European towns are often filled with conspicuously present allotments. The text draws attention to their extreme character in the geographical, aesthetic and existential meaning of the term. By evoking examples from Marseilles, London, Vienna and Cracow the author discussed allotments as a manner of residing in the landscape in contrast to its common visual consumption. The conclusions presented in the article were preceded by research conducted at the Ethnographic Museum in Cracow in 2009-2012 by a team of twenty researchers (including anthropologists, sociologists, historians of art, and ethnobotanists) in Cracow, Katowice, and Wrocław. The research project, known as “work-allotment”, ended with an exhibition and a publication of the outcome of the work performed by the team: a copious book bearing the same title.

Kuba Szpilka *Peripheral Centre. Panoramas of the Tatra Mts.*

The Tatra Mts. and their world at the onset of the twenty first century comprise a dense and vital network between the dimensions of historical existence (described by the French historian Fernand Braudel as *longue durée* structures, upturns and events). It is

difficult to find on a map of Polish culture a place equally provincial and short-lived, about which so much has been written and which possesses such a copious iconography. The belles lettres, scientific writings, recollections, the visual arts, architectural visions and realisations, photography, the cinema and music have recorded an intensive phenomenon endowed with extraordinary magnetism – the Tatra Mts., the town of Zakopane, and people circulating within Nature and Civilisation, comprehending, interpreting and designing. This event emerged unexpectedly in the last decades of the nineteenth century and is rapidly gaining assorted meanings.

Piotr Mazik *Traces of Atlantis*

Quite possibly the number of recollections concerning the Tatra Mts. is simply too large. Their overwhelming majority is based on the obvious convention of presenting universally familiar landscapes captured decades ago or a documentation of elements of essential importance for our space, such as the opening of a hostel, sports competitions, a cultural event. The Tatra Mts. Atlantis is the outcome of an excess of observations of such depictions, which result in compressing the portrayals of the Tatra Mts. and Zakopane. An attempt at taking a look from the outside makes it possible to arrange unexpected collections, whose examination may come as a surprise. A non-existent ski lift on Mt. Łopata Kondracka, a tiny hut on Miętusi Saddle, a miniature meteorological observatory on Żółta Pass, the first hostel in Wielicka Valley, Mt. Giewont without the cross, Goryczkowy Cirque without the ski lift and featuring only traces of skis, the disassembled “Chatka Ascety” climbers’ wintertime camp on Włosienica Glade, a valley deprived of trees... A lost land – the Tatra Mts. Atlantis.

Monika Sznajderman *Memory Gaps. A Family History*

By taking a careful look at a series of pre-war photographs the author conducted a fragmentary albeit emotionally condensed reconstruction of the history of her father’s family. As a representative of the Holocaust second generation she is a carrier of *post-memory* – incomplete, intermediated, “full of holes”. The point of departure for the history of the Sznajderman family is a villa in Miedzeszyn – once the vibrant “Zacisze” guesthouse and today a *non-place* overgrown with trees, forgotten, and in no way betraying its history.

Aleksandra Janus *The Filling of Emptiness. A Museum and the Paradox of Remembrance*

The Jewish Museum in Berlin designed by Daniel Libeskind is sometimes treated as an example of counter-memorial architecture. According to James E. Young, the author of the term, the counter-monument is to

be an answer to the challenge of creating memorial representations of the Holocaust: its task is chiefly to commemorate the absence of the victims and the void left behind by them in such a way so that obliteration would become impossible. More, the counter-monument is to become a space of remembrance designed so as to challenge the very idea of a monument and well-worn strategies of remembrance. The negative field of reference for the conception of the counter-monument consists predominantly of all monuments erected to commemorate the events of both world wars. The Jewish Museum in Berlin certainly eradicates boundaries between the traditionally comprehended museum and the monument although the monumental building designed by Libeskind appears to be at odds with numerous postulates of the counter-monument qualities defined by Young. By referring to other examples of counter-memorial architecture, the conception proposed by Young and texts criticising it, the presented article attempts to demonstrate that by creating a monumental representation of the plight of the German Jews and by trying to include emptiness, silence and absence in the architectural construction of the building Libeskind produced a closed, complete, and finite museum monument rather than a counter-monument.

Roma Sendyka *Robinson in the Non-places of Memory*

Non-places of memory are objects from the “margins of the Holocaust” and, more extensively, places potentially typical for Central Europe, connected with the massacre, burial, and disrupted lives of the victims of twentieth-century genocide; indicated by Claude Lanzmann as empty and unmarked spaces calling for commemoration they do not have a typology or a stabilised name of their own. Places-phantoms? Places-utopias? Simply – evil places? In an analysis conducted by Georges Didi-Huberman they become places of essential meaning, *malgré tout*, which could be deciphered as a call for an in-depth analysis of those small, scattered objects whose space today combines death and life, the human and the inhuman, memory and oblivion, the past and the present.

Maciej Krupa “Pepita”, “Łada”, “Palace”. *Salon, Torture Cell, Spa*

An attempted examination of a single concrete place/non-place in Zakopane, whose history depicts the structure of the town as a palimpsest. Once upon a time this was the site of the “Łada” villa belonging to the Żuławski family, a salon important not only on a local scale but also on a national one. “Łada” was consumed by fire and replaced by the “Palace” modern guest house, which during the occupation was the seat of the Gestapo and became known as the “torture cell of the Podhale region”. Today, the build-

ding, bearing the same name, is advertised as a “sport, spa & wellness” centre. Site, memory and identity, and in the background: *Symphony No. 3* by Henryk Mikołaj Górecki.

Magdalena Barbaruk *Another La Mancha? The Toponimics of La Mancha*

Reflections on assorted embodiments of La Mancha led the author to defining it as a “place of the wanderer” and determining the reasons for transition and the assumption of new names as cultural. The article draws attention predominantly to geographical and historical indeterminism in describing a given place as the course of the wanderings of Don Quixote. The “mobility” of La Mancha is associated with treating it as axiomatic space associated with Don Quixote-derived values. The article considers assorted domains of the “otherness” of La Mancha.

Dariusz Czaja *Rovigo-Venice. Tectonics of a Non-place*

Rovigo and Venice are two localities in the Italian region of Veneto, situated several score kilometres apart. Rovigo does not feature tourist attractions and is absent on the map of travellers, while Venice, the town-monument, is an archetypical “place to visit”, described in detail in every guidebook. It would appear that Rovigo is a typical non-place on the borderline of non-existence, while Venice is a “place” firmly ensconced in the mythical geography of Italy and Europe. The author diametrically reversed all signs and demonstrated the non-obvious nature of such routine classification. By referring to texts about the two towns (Herbert – Rovigo; Agamben – Venice) he disclosed their unknown aspects and the dialectical place-non-place dimension. Rovigo turns out to be a genuine place, while Venice is phantom reality.

Justyna Chmielewska *Istanbul and Its Wounds*

The author focuses on two neighborhoods: Tarlabai and Sulukule, some of the poorest, most obsolete and entropic spaces in Istanbul. Both areas have recently undergone a process of a somewhat brutal urban transformation, during which those slums and ethnic minority ghettos (first inhabited predominantly by Gypsies, second by Kurds) have been transformed into luxurious upper-middle-class residential areas. This process of rapid and forced gentrification is interpreted as a way of “curing” a specific urban “disease”, that has long ago infected the “body” of the centuries-old metropolis.

Tomasz Szerszeń *Genex – the History of a Certain Non-place*

Architecture as a form of repression, a non-place, a place of self-alienation and experiencing the extraordinary – this is the nature of contact with the brutalist architecture of post-communist countries. Or

perhaps with its remnants: such buildings as the Genex in Belgrade are becoming a metaphor of the end of History, a reverse of the processes of modernity. Today, they come alive within yet another context: that of contemporary art.

Marta Miskowiec *It Is / It Is Not*

The text is about Galicia, with the author asking whether talking about Galicia is exclusively part of nostalgic reminiscences? Absence on a map does not denote absence as such. The myth of Galicia is maintained and exploited mainly by reminiscences of the Eastern Borderlands. Legends about Emperor Franz Joseph and stories about the imperial army appear to be facing extinction but nothing seems to threaten family sagas. The eulogists of the Borderlands or the “empire” have created a distinctive likeness of Galicia and have their mythologised pilgrimage designations, but not all is obvious and closed once and for all.

Piotr Seweryn Rosół *Imprisoned on a Journey to Nowhere. Idiotic Stories* by Andrzej Stasiuk

The Slavonic *on the road* by Andrzej Stasiuk does not end in Babadag or some forgotten but desired “elsewhere”, while chaotic wanderings confront the protagonist with the incomprehensible and the unpredictable, and the text does not aim at any sort of a legible finale; more, it remains imprisoned, just like its subject, on a journey to nowhere, a nonsensical roving, an incessant *va-et-vient* from *signifiant* to *signifié* (and back again), an eternal “between”, *on the road*. It does not seduce with invisible excess but disturbs with a visible lack. The titular *On the road* instantly reveals the pornographic and not hermeneutic character of the travelogue, and right way – and after the dispersion of the grand narratives this appears to be totally comprehensible – prefers the Road, the Process, and Motion to Destination, Realisation and the Finale, and thus intimate reading to programmed deciphering, geography to work performed by memory, and memory as such to the construction of history, the haphazard and non-continuous event to a fact associated with others and, finally, life to existence. In the case of Stasiuk’s *On the road* one cannot actually get anywhere, while the narration runs a course of monotonous enumeration and boring repetition rather than following some sort of a closed, exceptional and definite route, since “the same” is more interesting than any sort of a “difference”. I regard such a travelogue to be an idiotic story.

Szymon Uliasz *The Lowlands of Hungarian Melancholy. Harmony and Entropy*

This text endeavours to take a closer look at the sources of melancholy in the novel by László Krasznahorkai: *The Melancholy of Resistance*, by presenting hi-

historical and philosophical contexts, while the interpretation key involves categories of harmony and entropy. From a description of the main protagonists of the story and its adaptation – Béla Tarr's film: *Werckmeister's Harmonies* – there emerges a more expansive image of the condition of a person suffering from melancholy.

Czesław Robotycki *Indigenous and Metropolitan Artistic and Intellectual Milieus. The Example of "Piwnica pod Baranami"*

Krystian Darmach *The Lisbon Pastelaria as the Third Place*

A semi-journalistic and semi-literary description of Lisbon pastelarias – coffeehouses that act as the centre of a neighbourhood. Referring to the conception launched by Ray Oldenburg the author treats pastelarias as *third places*, i.e. spaces intended for leisure, the creation and retention of social bonds, and arenas of informal public life.

Michalina Lubaszewska *The Photograph as the Object-relic. The Motif of the "Altar" in Literature and Cinema*

This text is an attempt at presenting the photograph as a material object. In doing so the author portrayed the photograph as an item changing into a relic thanks to the cult with which it is surrounded by its

recipients. Owing to their connotations and functions, objects-relics, even those conspicuous for their frequently hybrid states, are differentiated from the fetishes and souvenirs with which they are commonly identified. The photograph-relic, worshipped and displayed on *sui generis* altars, is also a literary and film motif, here subjected to detailed analysis. Despite the fact that an interpretation of selected examples of photographs-relics refers predominantly to their material dimension (showing the reification of the object of reference, as if concealed by the material qualities of the photograph subjected to cult practices) this does not mean that the psychic and transcendent sphere ceases to exist. In the case of the photograph-relic and the photograph in general material and spiritual spheres appear to be inextricable and indivisible. The described photographs-relics testify to a certain paradox: when they are worshipped and become the object of a cult, they reveal, first and foremost, their material properties through which, with redoubled force, the photographed person speaks.

Magdalena Stopa *A Little Great Story*

A review of a book by Piotr Korduba about Poznań districts and their residents: *Solacz. Domy i ludzie* and Piotr Korduba's and Aleksandra Paradowska's: *Na starym Grunwaldzie. Domy i ich mieszkańcy*.

Fot. Zbigniew Benedyktowicz

Polska Sztuka Ludowa

KONTEKSTY

♦ CULTURAL ANTHROPOLOGY ♦ ETHNOGRAPHY ♦ ART

2013 (LXVIII) nr 2 (301). Indeks 369403. ISSN 1230-6142

INSTITUTE OF ART POLISH ACADEMY OF SCIENCES, SOCIETY LIBER PRO ARTE

Contents 2 2013

- PAWEŁ PRÓCHNIAK *Lublin: a Contribution to the Topology of a Palimpsest*
- ZBIGNIEW BENEDYKTOWICZ *Roses Avenue and Environs*
- JAN GONDOWICZ *The Locative Case*
- PIOTR FERENSKI *Breslau Central. Train Station Scenes*
- WALENTYNA KRUPOWIES *Two Opinions about Wilno. the Town of Miłosz and Venclova*
- BEATA KOPACKA *The Zoological Garden. Topics and Significance*
- MAGDALENA ZYCH *Allotments, the Edges of the Landscape*
- KUBA SZPILKA *Peripheral Centre. Panoramas of the Tatra Mts.*
- PIOTR MAZIK *Traces of Atlantis*
- MONIKA SZNAJDERMAN *Memory Gaps. A Family History*
- ALEKSANDRA JANUS *The Filling of Emptiness. A Museum and the Paradox of Remembrance*
- ROMA SENDYKA *Robinson in the Non-places of Memory*
- MACIEJ KRUPA *Pepita, Łada, Palace. Salon, Torture Cell, Spa*
- MAGDALENA BARBARUK *Another La Mancha? The Toponimics of La Mancha*
- DARIUSZ CZAJA *Rovigo-Venice. The Tectonics of a Non-place*
- JUSTYNA CHMIELEWSKA *Istanbul and Its Wounds*
- MARTA MISKOWIEC *It Is / It Is Not*
- PIOTR SEWERYN ROSÓŁ *Imprisoned on a Journey to Nowhere. Idiotic Stories by Andrzej Stasiuk*
- TOMASZ SZERSZEŃ *Genex – the History of a Certain Non-place*
- SZYMON ULIASZ *The Lowlands of Hungarian Melancholy. Harmony and Entropy*
- CZESŁAW ROBOTYCKI *Indigenous and Metropolitan Artistic and Intellectual Milieus. The Example of "Piwnica pod Baranami"*
- KRYSTIAN DARMACH *The Lisbon Pastelaria as the Third Place*
- MICHALINA LUBASZEWSKA *The Photograph as the Object-relic. The Motif of the "Altar" in Literature and the Cinema*
- MAGDALENA STOPA *A Little Great Story*
- JANINA FATYGA, BARBARA FATYGA,
LUDWIKA MALARSKA *Places in the Shade*
- ALEKSANDER JACKOWSKI *Siberian Notes*